

ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The School Internal Quality Evaluation System and Methods of the Office of
the Primary Education Area Under the Jurisdiction of the Office of
the Basic Education Commission

ไตรรัตน์ โคสะสุ¹

สมาน อัสวภูมิ²

พงษ์ธร สิงห์พันธุ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เพื่อออกแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 3) เพื่อตรวจสอบและประเมินระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 52 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและปรับปรุงรูปแบบ 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ 21 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาพบว่าสภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีปัญหาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ระบบการประเมิน และวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับระบบการประเมินนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับเครือข่ายสถานศึกษา และระดับสถานศึกษา ส่วนวิธีการประเมินคุณภาพภายในทั้ง 3 ระดับนั้น เป็นการประเมินกระบวนการประกันคุณภาพภายในทั้ง 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย แนวการประเมิน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผน 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายใน 7) การจัดทำรายงานประจำปี และ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

¹ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

3. ผลการประเมินระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าทั้ง ระบบและวิธีการ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายใน, การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The objectives of the research were (1) to study the current states and problems of the internal quality evaluation, (2) to design the school internal quality system and methods of the Office of the Primary Education area under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission, and (3) to evaluate the system and methods. The samples consisted of 52 school administrators under the Office of the Primary Education Area, 17 experts in the evaluation and improvement process, and 21 experts responsible for evaluation of the final stage of the model. The research instruments were the questionnaire and interviews. Data were analyzed by using frequency, mean, standard deviation and content analysis.

The research findings were as follows :

1. The current states and problems revealed that the internal quality evaluation were perceived as higher level of operation. The aspects that had been done less than others were an educational development plan, a plan-making process, and a continual educational quality development.

2. The school internal quality evaluation system and methods of the educational area consisted of two main components, namely the levels of evaluation and school internal quality evaluation guidelines. The levels of evaluation divided into three levels: Educational Area Level, School Network Level, and School Level. The school internal quality evaluation guidelines consisted of 8 steps as follow: the guidelines on (1) Educational Standard Setting, (2) Development Plans on Education, (3) Designing Administration and Information Systems, (4) Plan Implementation, (5) Educational Quality Monitoring, (6) Internal Quality Evaluation, (7) Annual Report Writing, and (8) Continuous Quality Development.

3. The Evaluation of suitability, possibility and utility of the internal quality evaluation system and methods, as a whole and in individual aspects were perceive as higher level.

Keywords : Internal Quality Assurance, Internal Quality Assurance Evaluation of Primary Education

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 -2559 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กล่าวว่าการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (ธีระ รุญเจริญ 2550 : 26-32) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียนต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสุด ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนด หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 ขึ้น เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัยต่อเนื่อง อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555 : 2-3) และกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมกับแจ้งผลการประเมินติดตามตรวจสอบให้สถานศึกษาทราบ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนทราบ

จากบทบาทหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการศึกษาขั้นพื้นฐานและกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 และหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การประเมินยังขาดระบบการประเมินที่ชัดเจน การประเมินยังไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่ายสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนวิธีการประเมินนั้นยังขาดความชัดเจนในบางประเด็น ทำให้ผู้ประเมินคุณภาพภายในแต่ละคณะให้คะแนนประเมินไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน ผู้ประเมินคุณภาพภายในไม่สามารถชี้แจงแนวทางพัฒนาสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ ทำให้การประเมินขาดคุณภาพและขาดประสิทธิภาพคือ ส่งรายงานการประเมินเข้า ตอบคำถามในการประเมินไม่ได้ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินที่แท้จริง เป็นต้น อีกทั้งเพื่อให้ได้วิธีการประเมินที่ดีที่สุดและเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้จัดทำระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อออกแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อตรวจสอบและประเมินระบบและวิธีการประเมินคุณภาพในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

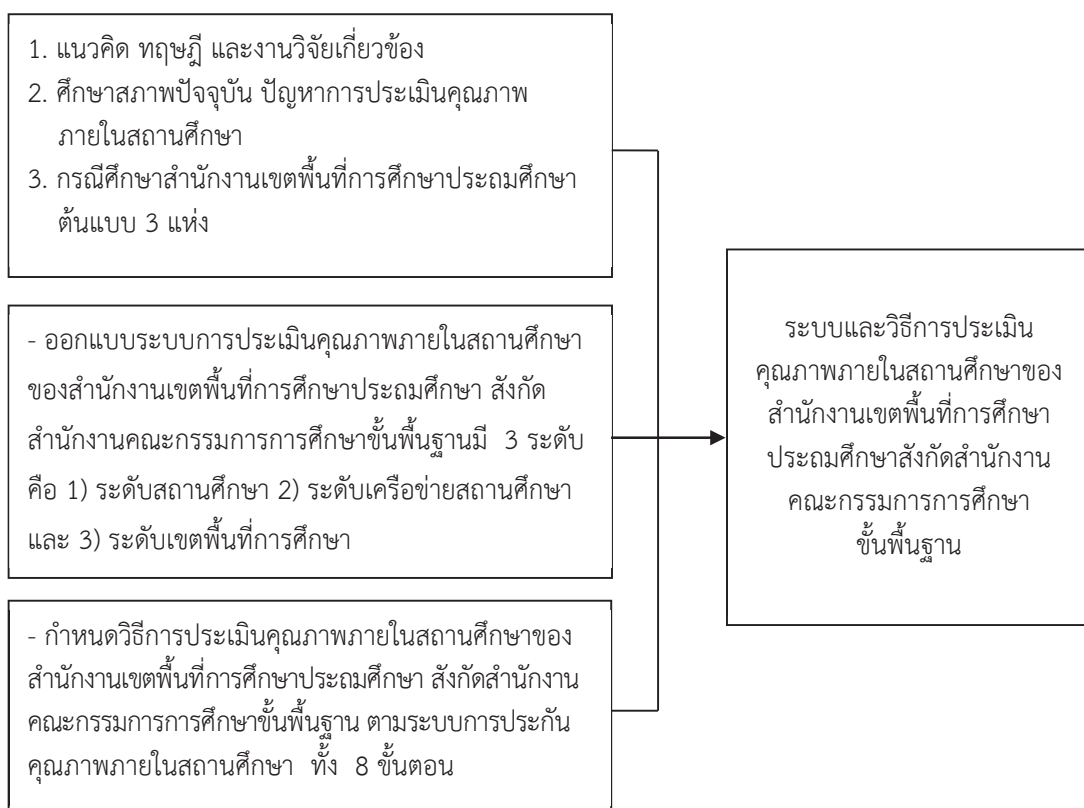
ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 62 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 62 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 52 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ ได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานมีดำเนินการ 3 ระยะ สรุปขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ	ผลที่ได้รับ
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.2 ศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา 1.3 ศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาด้านแบบเพื่อหา Best Practices 1.4 สังเคราะห์ข้อมูล	- สภาพปัจจุบันและปัญหาการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ออกแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.1 ออกแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2 สร้างคู่มือการใช้ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา 2.3 ปรับปรุงระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม	- ได้ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา - ได้คู่มือการใช้ระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

ขั้นตอน	วิธีการ	ผลที่ได้รับ
3. ตรวจสอบและประเมินระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยการทดลอง	(Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน 2.4 รายงานการปรับปรุงระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3.1 นำเสนอรูปแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินจำนวน 21 คน 3.2 ปรับปรุงระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- ผลการตรวจสอบและประเมินระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่จะนำเสนอต่อไปนี้มี 3 ส่วนคือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การพัฒนารูปแบบและการประเมินรูปแบบ ซึ่งมีสาระพอสรุได้ดังนี้

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

การพัฒนารูปแบบ

รูปแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือระดับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและแนวการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับระดับการประเมินนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับเครือข่ายสถานศึกษา และระดับสถานศึกษา ส่วนแนวการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น มีการประเมินการดำเนินงานตามขั้นตอนการประกันคุณภาพภายใน 8 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การประเมินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การประเมิน

การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การประเมินการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การประเมินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การประเมินการจัดทำรายงานประจำปีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 8) การประเมินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินรูปแบบ

การประเมินรูปแบบระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิพากษ์และประเมินในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เพื่อประเมินปรับปรุงรูปแบบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน เพื่อประเมินรูปแบบครั้งสุดท้าย ซึ่งผลการประเมินทั้ง 8 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ต้องดำเนินการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 โดยเคร่งครัด สอดคล้องกับบทความวิจัยของ กมล สาดศรี (2556-2557 : 22) พบว่า สถานศึกษาดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติทรัพย์ พระแก้ว (2545 : 99-103) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดโนนทัยพยัพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โครงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ก่อให้เกิดประสิทธิผลในระดับสูง ครูอาจารย์มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามโครงการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก และสอดคล้องกับผลวิจัยของ กิตติภรณ์ ปะติเพนัง (2550 : 127-129) ได้พัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเต่า พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของสมเกียรติ บุญรอด (2550 : 195-201) ที่ได้พัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพบว่าองค์ประกอบรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี 5 องค์ประกอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัตนารณ์ สมบูรณ์ (2544 : 84-85) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุชรา ผ่องใส (2550 : 116-117) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษามุทิตาตะวันตก พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษามุทิตาตะวันตกโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยต่างประเทศนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rudd and others (2001 : 24) ที่ได้ประเมินภายนอกโดยการประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นความคิดริเริ่ม

ของโรงเรียนในโครงการ Beacon School Initiative ของประเทศอังกฤษ พบว่า การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และสารสนเทศและบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาได้ให้การสนับสนุน ประสานงานและการดูแลของเขตพื้นที่ การศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างดี

2. ผลของการสร้างระบบและวิธีประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบ ของรูปแบบที่กำหนดไว้คือ วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมมณี และคนอื่น ๆ (2547 : 16) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 2) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ กระบวนการดำเนินงาน และ 4) ผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนี้ อีระ รุญเจริญ (2550 : 90) ได้เสนอองค์ประกอบของ รูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทาง การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ สำหรับ สมาน อัสวภูมิ (2550 : 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ ของรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการ 3) ระบบงานและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวการประเมิน 6) คำอธิบายประกอบ 7) ระบบเงื่อนไขการนำ รูปแบบไปใช้ นอกจากนี้ เพชร แก้วดวงดี (2553 : 28) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญคือ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการและแนวคิด 3) ระบบและกลไก 4) ยุทธศาสตร์ 5) การประเมิน

3. ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกประเด็นเนื่องจากสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความถูกต้องและชัดเจน อีกทั้งร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นมานั้นได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะจากการประชุม สันทนาการกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่ละคนล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดำเนินการตาม ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนารูปแบบระบบและวิธีประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเต็มที่เพื่อให้ การพัฒนาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

2. ควรจัดให้มีการเผยแพร่ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน ที่อยู่ในระดับดีมากเพื่อให้สถานศึกษาอื่นสามารถเลือกใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานด้านการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ตามสภาพปัจจุบันและปัญหา ตามความสนใจ สำหรับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอื่นที่มีบริบท และขนาดต่างกันว่ามีความต้องการที่จะได้รับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เหมือนกันทุกขนาดหรือไม่ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้ได้รับการตอบสนองได้ตรงกับสภาพและความต้องการมากที่สุด

2. ควรจัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูว่า มีการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่พึงประสงค์ มากน้อยเพียงใด ภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาในรูปแบบใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัสวภูมิ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ รวมทั้งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูล และได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนให้ข้อคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้จนทำให้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมล สาดศรี. “การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล,” **บริหารการศึกษา บัณฑิต. 14, 1** (ตุลาคม 2556 – มกราคม 2557) : 22.
- กิตติกรณ ปะติเพ็ง. **การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเต่า อำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.**
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555.
- ชนมชกรณ์ วรอินทร์. **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประเมินแบบเสริมพลัง. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.**
- ฐิติทรัพย์ พระแก้ว. **การประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.**
- ทิตนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. **รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ธีระ รุญเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.** กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2550.
- บุษรา ผ่องใส. **การประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.**
- เพชร แก้วดวงดี. **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.**
- รัตนารณ สมบูรณ์. **สภาพการปฏิบัติงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.**
- สมเกียรติ บุญรอด. **การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.**

สมชัย จรรยาไพบูลย์. รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2555.

สมาน อัสวภูมิ. การใช้การวิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก. อุบลราชธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.

Rudd, and others. **Beacon School : Further External Evaluation of the Initiative Final
Report.** Slough : NFER, 2001.